

SOROTAN KRITIKAL TERHADAP HAK, AKSESIBILITI DAN KERANGKA UNDANG-UNDANG UNTUK OKU PENGLIHATAN DI MALAYSIA

A CRITICAL REVIEW OF THE RIGHTS, ACCESSIBILITY, AND LEGAL FRAMEWORK FOR PERSONS WITH VISUAL IMPAIRMENTS IN MALAYSIA

**Mohammad Ramzi Zakaria¹, Ainun Mardhiah Salehudin¹, Yusliha Mohd Yunus¹
Azriana Ridouan¹, Mohd Saifuddin Abdul Karim¹**

¹Kuliyyah Syariah dan Undang-undang, Universiti Al-Quran Al-Sultan Abdullah Ahmad Shah Pahang, Malaysia

Abstract

Malaysia possesses a policy framework that reflects a commitment to the principles of equality, inclusivity, and justice. However, Persons with Disabilities (PWDs) continue to face various constraints, ranging from physical barriers and the built environment to social and bureaucratic dimensions, which collectively create a state of persistent marginalization. Limitations in accessing knowledge resources, justice services, mainstream education systems, and equal economic opportunities have resulted in PWDs remaining sidelined from the nation's development mainstream. Therefore, the need to re-evaluate the effectiveness of policy implementation, legal instruments, and administrative practices has become a vital agenda in the discourse of national inclusivity. This study aims to analyze knowledge gaps, structural flaws, and institutional constraints that still limit the achievement of rights and the well-being of the visually impaired. This research also proposes that more progressive and sustainable systemic reforms must be established to align with Malaysia's aspiration to build a society that is truly inclusive, responsive, and capable of embracing the diverse needs of all its citizens. To achieve these objectives, a qualitative approach was employed, utilizing document analysis of both primary and secondary data. The document search covered the period from 2015 to 2025 and was conducted through Google Scholar, MyJurnal, Scopus, official Malaysian government portals, the Department of Social Welfare website, and relevant legal databases. The collected data were then analyzed thematically and organized according to the research sub-themes. Thematic analysis involved coding and categorizing relevant documents to identify key themes, recurring patterns, and gaps in policy implementation. The findings indicate that access to education, employment, the legal system, and public infrastructure remains limited and inconsistent. A lack of institutional support, societal stereotypes, weak law

Perkembangan Artikel

Diterima: 28 Ogos 2026
Disemak: 30 September 2026
Diterbit: 30 Oktober 2026

**Corresponding Author:*

Mohammad Ramzi Zakaria,
Kuliyyah Syariah dan Undang-undang,
Universiti Al-Quran Al-Sultan Abdullah Ahmad Shah
Pahang
[Email: ramzi@uniqsaas.edu.my](mailto:ramzi@uniqsaas.edu.my)

enforcement, and the inadequacy of assistive technology have hindered the true potential of PWDs to participate equitably in society. Consequently, a new, holistic, and cross-disciplinary approach guided by empirical methodology is urgently required to build an inclusive society that is genuinely responsive to the needs of PWDs.

Abstrak

Malaysia memiliki rangka dasar yang menzahirkan komitmen terhadap prinsip kesaksamaan, inklusiviti dan keadilan. Namun begitu golongan Orang Kurang Upaya (OKU) terus berhadapan dengan pelbagai bentuk kekangan iaitu daripada halangan fizikal dan persekitaran binaan, hinggalah kepada dimensi sosial dan birokratik, yang secara kolektif mewujudkan keadaan marginalisasi berterusan. Keterbatasan dalam mengakses sumber ilmu pengetahuan, perkhidmatan keadilan, sistem pendidikan arus perdana serta peluang ekonomi yang setara mengakibatkan golongan OKU terus terpinggir daripada arus pembangunan negara. Oleh itu, keperluan untuk menilai semula keberkesanan pelaksanaan dasar, instrumen perundangan, dan amalan pentadbiran menjadi agenda penting dalam wacana inklusiviti nasional amat diperlukan. Kajian ini bertujuan menganalisis jurang pengetahuan, kecacatan struktur, serta kekangan institusi yang masih membataskan pencapaian hak dan kesejahteraan OKU penglihatan. Kajian ini turut mencadangkan reformasi sistemik yang lebih progresif dan lestari perlu diwujudkan agar sejajar dengan aspirasi Malaysia untuk membina sebuah masyarakat yang benar-benar inklusif, responsif dan berkeupayaan merangkum kepelbagaian keperluan setiap warganya. Bagi mencapai objektif tersebut, pendekatan kualitatif, iaitu analisis dokumen terhadap data primer dan sekunder digunakan. Carian dokumen meliputi tempoh 2015 hingga 2025 melalui Google Scholar, MyJurnal, Scopus, portal rasmi kerajaan Malaysia, laman sesawang Jabatan Kebajikan Masyarakat serta pangkalan data perundangan yang berkaitan. Data yang dikumpulkan kemudiannya dianalisis secara tematik dan disusun mengikut subtema kajian. Analisis tematik melibatkan pengekodan dan pengkategorian dokumen yang berkaitan bagi mengenal pasti tema utama, pola berulang dan jurang pelaksanaan dasar. Hasil kajian menunjukkan bahawa akses kepada pendidikan, pekerjaan, sistem perundangan, dan prasarana awam masih terhad dan tidak konsisten. Kekurangan sokongan institusi, stereotaip masyarakat, kelemahan penguatkuasaan undang-undang, serta ketidakcukupan teknologi bantu telah mengekang potensi sebenar golongan OKU untuk berpartisipasi secara saksama dalam masyarakat. Justeru, pendekatan baharu yang holistik, rentas bidang, dan berpandukan metodologi empirikal adalah amat diperlukan bagi membina masyarakat inklusif yang benar-benar responsif terhadap keperluan OKU.

Keywords: hak, OKU, PWD, penglihatan, inklusif.

PENGENALAN

Kedudukan Orang Kurang Upaya (OKU), khususnya golongan OKU Penglihatan, dalam struktur sosial dan kerangka perundangan Malaysia memperlihatkan satu dinamika yang bukan sahaja kompleks, malah berlapis-lapis serta saling bertindih antara faktor sosial, institusi dan teknologi.

Golongan ini terus berhadapan dengan pelbagai bentuk kekangan iaitu daripada halangan fizikal dan persekitaran binaan, hinggalah kepada dimensi sosial dan birokratik, yang secara kolektif mewujudkan keadaan marginalisasi berterusan. Walaupun Malaysia memiliki rangka dasar yang menzahirkan komitmen terhadap prinsip kesaksamaan, inklusiviti dan keadilan substantif, realiti semasa menunjukkan bahawa OKU penglihatan masih berdepan keterbatasan serius dalam mengakses sumber ilmu pengetahuan, perkhidmatan keadilan, sistem pendidikan arus perdana serta peluang ekonomi yang setara.

Dalam konteks ekosistem perundangan moden, isu keterasingan maklumat, ketidaksesuaian adaptasi teknologi, dan kelemahan integrasi mekanisme sokongan menjadi indikasi kepada wujudnya jurang struktur yang menghalang pemeraksanaan sebenar komuniti OKU penglihatan. Kegagalan sistemik dalam memastikan aksesibiliti digital, penyediaan maklumat undang-undang dalam format mesra pengguna, serta kekurangan transformasi teknologi yang responsif terhadap keperluan khusus golongan ini mengakibatkan mereka terus terpinggir daripada arus pembangunan negara. Justeru, keperluan untuk menilai semula keberkesanan pelaksanaan dasar, instrumen perundangan, dan amalan pentadbiran menjadi agenda penting dalam wacana inklusiviti nasional.

Berpaksikan realiti tersebut, sorotan literatur ini tidak hanya berfungsi sebagai kompilasi dapatan kajian lalu, bahkan bertujuan menampilkan analisis kritikal yang menyeluruh terhadap jurang pengetahuan, kecacatan struktur, serta kekangan institusi yang masih membataskan pencapaian hak dan kesejahteraan OKU penglihatan. Sorotan ini turut berhasrat mencadangkan arah reformasi sistemik yang lebih progresif dan lestari, sejajar dengan aspirasi Malaysia untuk membina sebuah masyarakat yang benar-benar inklusif, responsif dan berkeupayaan merangkum keperluan setiap warganya.

SOROTAN LITERATUR

Akses Kepada Maklumat Undang-Undang dan Cabaran Teknologi Adaptif

Ilmu undang-undang, sebagai suatu disiplin normatif yang mengatur hubungan sosial dan memastikan pelaksanaan hak serta tanggungjawab secara adil, merupakan asas fundamental dalam pembentukan keupayaan individu memahami kedudukan mereka dalam struktur perundangan negara (Razak, 2020). Dalam kerangka masyarakat inklusif, keupayaan untuk mengakses maklumat undang-undang tidak boleh dianggap sebagai satu kelebihan pilihan, sebaliknya merupakan prasyarat kepada penghayatan hak asasi dan penyertaan bermakna dalam proses keadilan (Degener, 2016). Namun, pelbagai dapatan semasa daripada laporan penggubal dasar, penyelidikan akademik dan kajian empirikal menunjukkan bahawa tahap keupayaan Orang Kurang Upaya (OKU) penglihatan untuk mengakses maklumat perundangan masih berada jauh daripada memuaskan dan tidak selari dengan aspirasi kesaksamaan substantif yang dicanangkan oleh negara (Jabatan Kebajikan Masyarakat Malaysia, 2022).

Keterbatasan akses ini dapat ditelusuri melalui beberapa faktor struktur yang saling berkait. Pertama, batasan format dokumen perundangan yang lazim diterbitkan dalam bentuk cetakan standard serta fail digital yang tidak mematuhi piawaian kebolehcapaian telah menyebabkan bahan asas seperti statut, garis panduan, prosedur mahkamah dan borang permohonan tidak dapat diakses secara bebas oleh OKU penglihatan (Hashim & Rahim, 2021). Ketidakhadiran dokumen dalam format braille, audio berkualiti tinggi, atau transkripsi digital mesra pembaca skrin, yang sepatutnya

diseragamkan mengikut piawaian antarabangsa seperti *Web Content Accessibility Guidelines* (W3C, 2018), yang menjadikan proses kefahaman undang-undang bagi golongan ini sangat terbatas dan bergantung kepada kesediaan pihak lain sebagai perantara maklumat.

Selain itu, ketergantungan terhadap teknologi pembaca skrin yang sering menunjukkan tahap keberkesanan tidak konsisten antara platform turut menambah beban kepada OKU penglihatan yang cuba memahami dokumen undang-undang secara mandiri. Kekangan teknologi ini bukan sahaja menghambat keupayaan mereka mengakses ilmu undang-undang secara langsung, tetapi turut menjejaskan kemampuan menilai, menafsir dan membuat keputusan berdasarkan maklumat yang tepat (Rahim & Abdullah, 2020).

Kekurangan struktur sokongan ini telah mencipta satu situasi yang membimbangkan, di mana ramai individu OKU penglihatan terpaksa bergantung sepenuhnya kepada pihak ketiga yang selalunya ahli keluarga atau pegawai tertentu, bagi memahami kandungan dokumen perundangan dan prosedur keadilan. Ini menggugat prinsip *autonomi undang-undang*, yang merupakan tunjang kepada penyertaan bermakna dalam proses keadilan, kerana kebergantungan tersebut membuka ruang kepada salah tafsir, penyampaian maklumat yang tidak lengkap, serta potensi ketidakseimbangan kuasa (Degener, 2016). Dari sudut teori keadilan distributif dan prosedural, keadaan ini menunjukkan ketidakupayaan sistem menyediakan ruang yang setara bagi individu OKU penglihatan menuntut hak mereka secara bebas dan bermaklumat.

Sorotan literatur turut memperlihatkan bahawa jurang antara niat dasar dan amalan pelaksanaan kekal menjadi isu utama. Misalnya, Akta Orang Kurang Upaya 2008 (Akta 685) dengan jelas memperuntukkan kewajipan negara untuk memastikan kebolehcapaian kepada maklumat, termasuk maklumat dalam sektor perundangan. Namun, kajian lapangan mendapati bahawa pematuhan terhadap peruntukan ini masih tidak seragam antara agensi, dan dalam banyak keadaan, kebolehcapaian hanya wujud secara simbolik atau minimum (Jabatan Kebajikan Masyarakat Malaysia, 2022; Hashim & Rahim, 2021). Hal ini membayangkan wujudnya kelemahan dari sudut pelaksanaan, kekurangan pengawasan berterusan, serta ketiadaan pelan transformasi digital yang komprehensif dan bersifat inklusif.

Justeru, isu akses maklumat undang-undang bagi OKU penglihatan tidak hanya terbatas pada persoalan teknikal penyediaan format dokumen, tetapi merupakan refleksi kepada kegagalan struktur dalam ekosistem perundangan negara. Jurang dasar dalam pelaksanaan yang berterusan menunjukkan perlunya reformasi sistemik merangkumi pembangunan teknologi adaptif, penguatkuasaan piawaian kebolehcapaian, peningkatan kesedaran institusi, serta penyelarasan antara agensi dalam memastikan hak akses maklumat dapat direalisasikan secara tuntas. Hanya dengan pendekatan komprehensif dan bersepadu, sistem perundangan negara dapat benar-benar menjadi instrumen keadilan inklusif yang merangkumi keperluan semua lapisan masyarakat.

Fasiliti dan Prasarana Mesra OKU

Aspek prasarana dan kemudahan awam telah muncul sebagai tema dominan dalam wacana pembangunan inklusif OKU, khususnya apabila menilai sejauh mana infrastruktur fizikal negara memenuhi aspirasi kesamarataan akses sebagaimana ditekankan dalam dasar nasional dan konvensyen antarabangsa. Perbincangan ini tidak sekadar berkisar kepada ketersediaan kemudahan asas, tetapi turut melibatkan analisis kecekapan reka bentuk sejagat (*universal design*), keberkesanan

pemantauan, dan tahap keupayaan institusi dalam melaksanakan pengubahsuaian munasabah (*reasonable accommodation*).

Kajian Ezlin Esa dan Alice Sabrina (2020) memberikan gambaran awal bahawa persepsi pengguna OKU terhadap fasiliti di institusi pendidikan berada pada tahap sederhana. Meskipun institusi tersebut secara teorinya merupakan ruang utama untuk pembangunan modal insan berkeperluan khas, dapatan mereka menunjukkan wujudnya jurang antara keperluan asas pengguna dengan reka bentuk fizikal kampus. Ini menandakan bahawa penyediaan kemudahan tidak memadai untuk hanya bersifat simbolik atau kosmetik; sebaliknya memerlukan penilaian komprehensif terhadap fungsi, kesesuaian reka bentuk, dan tahap kebolehgunaan sebenar oleh pengguna OKU. Turut ditekankan ialah keperluan penyelarasan semula reka bentuk infrastruktur dan keperluan menetapkan mekanisme pemantauan berkala sebagai instrumen akauntabiliti institusi.

Hujah ini diperkukuhkan melalui dapatan Huzailina et al. (2020) yang meneliti prasarana Stesen Monorel Kuala Lumpur. Kajian ini menunjukkan wujud perbezaan ketara antara keperluan mobiliti OKU dengan reka bentuk sebenar fasiliti pengangkutan awam. Ketidakepadanan ini bukan sahaja mencerminkan kegagalan dalam memahami keperluan pengguna yang pelbagai, tetapi juga menunjukkan kelemahan struktur organisasi dalam mengurus penyelenggaraan jangka panjang. Masalah seperti lif rosak, lantai tidak rata, atau tanjakan tidak mengikut piawaian mencerminkan hakikat bahawa isu ini bukan terletak pada ketiadaan kemudahan semata-mata, tetapi pada ketidakcekapan sistem penyelenggaraan serta ketiadaan garis panduan operasi yang seragam. Dalam perspektif teori dasar awam, keadaan ini menggambarkan kegagalan *policy-feedback* dan kelemahan dalam *implementation governance*, di mana dasar inklusif tidak diterjemahkan secara konsisten ke tahap operasional.

Dalam bidang pembangunan teknologi dan perancangan perkhidmatan, kajian Abdul Rauf Rasam et al. (2020) menerusi aplikasi Sistem Maklumat Geografi (GIS) menunjukkan potensi inovasi teknologi dalam meningkatkan keberkesanan penyampaian perkhidmatan kesihatan kepada OKU. GIS bukan sahaja mampu memetakan taburan OKU dan mengenal pasti keperluan mengikut zon, tetapi juga dapat membantu perancangan intervensi lebih tepat. Namun, pelaksanaan sistem berasaskan data ini menuntut tahap kesediaan digital negara yang tinggi serta komitmen antara agensi. Sekiranya ekosistem data tidak diselaraskan antara kementerian dan agensi kesihatan, keberkesanan GIS sebagai alat perancangan strategik akan terbatas. Oleh itu, inovasi teknologi tidak boleh dilihat sebagai penyelesaian tunggal, tetapi mesti didukung oleh kerangka tadbir urus digital yang matang.

Seterusnya, dalam konteks ibadah dan ruang keagamaan, penelitian Siti Muhibah dan Zetty Nurzuliana (2020) menunjukkan bahawa banyak masjid masih belum mengaplikasikan konsep masjid inklusif OKU secara menyeluruh. Kekurangan laluan khas, tempat wuduk tidak mesra pengguna, ketiadaan sistem navigasi tactile, serta kurangnya bantuan mobiliti menjadi antara isu utama. Dapatan ini mencerminkan bahawa ruang ibadah yang seharusnya bersifat universal kepada semua muslim masih bergelut dengan isu asas kebolehcapaian. Namun, penyelidikan Shahrulanur Mohamer et al. (2020) memberikan gambaran yang bertentangan apabila mendapati bahawa prasarana masjid di Negeri Sembilan berada pada tahap memuaskan. Perbezaan hasil ini menandakan wujudnya variasi pelaksanaan berdasarkan lokasi, kapasiti pengurusan masjid, tahap pendidikan komuniti, serta sokongan institusi terhadap inisiatif inklusif.

Ketidakseimbangan ini menimbulkan persoalan penting mengenai keseragaman dasar kebolehcapaian di Malaysia. Ia menunjukkan bahawa walaupun terdapat garis panduan pada peringkat nasional, pelaksanaannya masih dipengaruhi oleh faktor mikro seperti keupayaan kewangan, budaya organisasi, kesedaran lokal, dan tahap kerjasama antara agensi. Secara keseluruhan, dapatan kajian-kajian ini menegaskan bahawa pembangunan prasarana inklusif bukan sahaja memerlukan reka bentuk yang baik, tetapi juga memerlukan transformasi institusi, penyelarasan rentas sektor, dan komitmen jangka panjang untuk memastikan kemudahan tersebut benar-benar efektif dan mampan bagi komuniti OKU.

Pendidikan Inklusiviti, Kurikulum, dan Keupayaan Sistem

Pendidikan bagi golongan Orang Kurang Upaya (OKU) sering dianggap sebagai komponen asas dalam strategi pembangunan modal insan negara, khususnya dalam usaha memastikan penyertaan setara dalam bidang sosial, ekonomi dan keagamaan. Dalam kerangka teori pembangunan inklusif, pendidikan tidak hanya dilihat sebagai instrumen penyampaian ilmu, tetapi juga sebagai wahana pemerkasaan identiti, autonomi, dan agensi sosial individu. Namun, sorotan literatur menunjukkan bahawa pelbagai aspek struktur pendidikan negara masih belum sepenuhnya memenuhi keperluan pedagogi OKU, terutama dalam konteks pendidikan Islam yang menuntut interaksi komunikatif yang lebih spesifik dan bersifat holistik.

Kajian Izuli Dzulkifli et al. (2018) menegaskan bahawa ketidakselarasan komunikasi antara guru dan pelajar OKU, terutamanya dalam pendidikan Islam yang berpunca daripada kekurangan penguasaan bahasa isyarat serta simbol-simbol pembelajaran khusus yang diperlukan bagi proses penyampaian kandungan agama. Kekangan ini menimbulkan implikasi serius terhadap keberkesanan proses pengajaran dan pembelajaran (PdP), kerana pendidikan Islam memerlukan penyampaian konsep abstrak, pemahaman hukum, dan pembinaan adab melalui pendekatan interaktif. Ketiadaan mekanisme komunikasi yang memadai tidak sahaja menjejaskan pencapaian akademik, tetapi turut berpotensi menghasilkan kesenjangan dalam penghayatan nilai spiritual, kefahaman syariah, dan pembentukan jati diri keagamaan.

Isu komunikasi ini dilanjutkan oleh dapatan Safura Ahmad Sabri et al. (2018) yang menekankan keperluan institusi pengajian tinggi (IPT) menyediakan sistem sokongan pembelajaran yang benar-benar inklusif, merangkumi penyediaan tenaga pengajar terlatih, teknologi bantu (assistive technology), serta dasar pengurusan akademik yang responsif terhadap keperluan OKU. Kajian tersebut mencadangkan bahawa inklusiviti tidak boleh dicapai hanya melalui penyediaan kemudahan fizikal, tetapi mesti melibatkan transformasi budaya akademik yang menghargai kepelbagaian gaya pembelajaran dan keperluan khusus. Ini sejajar dengan teori pedagogi kritikal yang melihat pendidikan sebagai medan untuk mengatasi bentuk-bentuk ketidaksamarataan struktur.

Dalam konteks lebih kontemporari, pandemik COVID-19 memberikan dimensi baharu terhadap pemahaman cabaran pendidikan OKU. Azman Ab Rahman et al. (2021) mendapati bahawa peralihan drastik kepada PdP dalam talian memperlihatkan wujudnya kesenjangan komitmen antara pengajar, ibu bapa dan pelajar OKU. Kekangan seperti akses internet yang terhad, kekurangan peranti yang sesuai, dan ketidakseragaman komunikasi antara pihak berkepentingan menyebabkan pengalaman PdP bagi pelajar OKU menjadi kurang stabil dan tidak konsisten. Hal ini menggariskan keperluan kepada pendekatan pedagogi yang lebih fleksibel, responsif, dan berpaksikan prinsip

adaptasi berterusan (*continuous adaptation pedagogy*) untuk memastikan keberkesanan pembelajaran dalam apa jua situasi.

Tambahan lagi, keberkesanan kurikulum pendidikan Islam untuk OKU didapati masih belum mencapai tahap ideal yang memenuhi keperluan holistik pelajar berkeperluan khas. Sorotan literatur oleh Azman Ab Rahman et al. (2020) menunjukkan bahawa modul pembelajaran sedia ada cenderung bersifat terasing, tidak seragam antara institusi, dan kurang menekankan aspek pembangunan rohani secara sistematik. Hal ini mendorong kepada keperluan pembinaan kurikulum yang bukan sahaja bersifat informatif tetapi juga transformasi, yang membolehkan pelajar OKU penglihatan mengembangkan potensi intelektual dan spiritual mereka secara seimbang.

Perbincangan tersebut diperkaya dengan inovasi pendidikan agama melalui penghasilan aplikasi Braille al-Quran oleh Noornajihan Jaafar (Syairah et al., 2024), yang membuka ruang baharu bagi pemerksaan spiritual pelajar OKU penglihatan. Aplikasi sedemikian menegaskan bahawa penggunaan teknologi bukan sekadar alat sokongan, tetapi medium pemberdayaan yang mampu memperluas akses kepada ilmu agama dan meningkatkan keterlibatan pelajar dalam pembelajaran sendiri. Pendekatan sistematik berdasarkan teknologi bantu seperti ini mengukuhkan hujah bahawa pendidikan Islam bagi OKU memerlukan integrasi antara pedagogi, teknologi, dan prinsip inklusiviti syariah bagi memastikan setiap individu mempunyai ruang untuk menghayati ajaran agama secara setara.

Secara keseluruhannya, sorotan literatur menunjukkan bahawa pendidikan OKU, terutamanya dalam bidang pendidikan Islam masih bergelut dengan isu komunikasi, keterbatasan pedagogi, dan ketidakseragaman kurikulum. Wacana ini menegaskan keperluan kepada pembaharuan sistemik yang menggabungkan latihan guru berskala besar, pengukuhan teknologi bantu, serta pembinaan modul pembelajaran berasaskan pendekatan inklusif dan berpusatkan pelajar. Tanpa intervensi menyeluruh, jurang pendidikan OKU akan terus melebar dan menjejaskan aspirasi negara untuk membentuk masyarakat berilmu, sejahtera, dan benar-benar inklusif.

Penyertaan Ekonomi dan Peluang Pekerjaan

Penglibatan Orang Kurang Upaya (OKU) dalam sektor pekerjaan sering kali dibentuk oleh dinamika sosial dan struktur institusi yang tidak sepenuhnya inklusif. Walaupun dasar-dasar nasional seperti Dasar OKU 2007 dan peruntukan *reasonable accommodation* dalam Akta OKU 2008 menggariskan keperluan untuk memupuk peluang pekerjaan yang saksama, pelaksanaan di lapangan masih berhadapan pelbagai kelemahan struktural. Antara isu teras yang dikenal pasti ialah kewujudan stereotaip sosial, birokrasi institusi yang tidak responsif, dan ketidakcukupan sokongan teknikal serta sokongan penempatan kerja yang berterusan.

Kajian empirikal oleh Zainora Mohammed et al. (2021) menunjukkan bahawa OKU penglihatan memiliki potensi kerja dan pengalaman kerjaya yang positif, namun masih mengalami kekangan signifikan terutamanya pada fasa permohonan pekerjaan dan pengesuaian di tempat kerja. Kekurangan akses kepada teknologi sokongan, proses permohonan yang tidak mesra OKU, serta ketidakfahaman majikan terhadap keperluan individu berpenglihatan terhad merupakan cabaran nyata yang menjejaskan keterlibatan mereka dalam tenaga kerja formal. Hal ini menggambarkan jurang struktural yang lebih mendalam, iaitu ketiadaan mekanisme sokongan yang konsisten sepanjang proses pekerjaan daripada pra-penempatan, penempatan, hinggalah fasa pengekalan kerja.

Di samping itu, pelaksanaan dasar kuota pekerja OKU dalam sektor awam dan galakan pekerjaan dalam sektor swasta masih belum mencapai tahap keberkesanan yang diharapkan. Terdapat bukti bahawa banyak organisasi memandang pengambilan pekerja OKU sebagai beban tambahan, bukan sebagai aset produktif, akibat kurangnya pendedahan, latihan dan kefahaman tentang konsep *reasonable accommodation* yang merupakan kewajipan undang-undang dan bukan pilihan moral. Kekangan ini diperkuat oleh struktur organisasi yang tidak inklusif, ketiadaan pegawai pemantau atau unit sokongan khusus untuk OKU, serta budaya kerja yang masih terperangkap dalam anggapan stereotaip bahawa OKU kurang berdaya saing.

Akhirnya, isu-isu tersebut menunjukkan perlunya reformasi yang lebih menyeluruh melibatkan penyediaan sokongan teknikal yang berterusan pemantauan dasar yang lebih tegas, latihan majikan mengenai penyesuaian munasabah, serta pengukuhan intervensi institusi bagi memastikan penglibatan OKU dalam pekerjaan bukan sekadar retorik dasar, tetapi realiti yang dapat dicapai secara sistematik dan mampan.

Penguatkuasaan Lemah dan Jurang Polisi

Aspek perundangan merupakan komponen paling kritikal dalam menilai keberkesanan sistem sokongan bagi Orang Kurang Upaya (OKU), kerana ia menyediakan kerangka normatif yang menentukan sejauh mana hak, perlindungan dan aksesibiliti golongan ini dapat dijamin. Dalam konteks Malaysia, penggubalan dasar dan undang-undang berkaitan OKU, seperti Akta Orang Kurang Upaya 2008 (Akta 685), dijangka selaras dengan prinsip hak asasi manusia yang terkandung dalam *Convention on the Rights of Persons with Disabilities* (CRPD) yang telah diratifikasi pada tahun 2010. Namun, pelbagai kajian menunjukkan bahawa pelaksanaan di peringkat domestik masih bersifat separa efektif, berikutan kelemahan dalam struktur pentadbiran, pemantauan dan penguatkuasaan (Ikmal Hisham Md. Tah & Khairil Azmin Mokhtar, 2018).

Ikmal Hisham Md. Tah dan Khairil Azmin Mokhtar (2018) menegaskan bahawa prinsip hak asasi manusia seharusnya menjadi teras dalam penggubalan dasar OKU, termasuk dalam merangka mekanisme perlindungan, penyesuaian munasabah di tempat kerja, dan aksesibiliti kepada perkhidmatan awam. Namun, keberkesanan pelaksanaan masih terbatas akibat faktor-faktor institusi seperti ketiadaan prosedur standard yang jelas, kebergantungan kepada inisiatif individu pegawai, serta ketidakkonsistenan antara agensi. Situasi ini menunjukkan bahawa penggubalan undang-undang semata-mata tidak mencukupi tanpa sokongan struktur yang berfungsi secara sistemik untuk memastikan hak OKU direalisasikan.

Dapatan kajian Norita Azmi dan Salawati (2020) memperkukuhkan pandangan ini dengan menekankan bahawa ratifikasi CRPD bukan sahaja menuntut penglibatan OKU dalam komuniti, tetapi juga penegasan terhadap hak hidup bermaruah, akses pekerjaan, pendidikan, dan penyertaan politik. Namun, pelaksanaan prinsip ini sering kali berhadapan halangan birokrasi yang melibatkan prosedur yang panjang, ketidaksediaan kakitangan awam untuk menyesuaikan perkhidmatan, dan kekurangan koordinasi antara kementerian yang bertanggungjawab. Akibatnya, hak OKU sering terbatas kepada peruntukan teori tanpa merealisasikan impak praktikal dalam kehidupan seharian.

Selain itu, kajian Zulazhar Tahir et al. (2020) menekankan bahawa walaupun Akta OKU 2008 menyediakan peruntukan hak yang luas, kekuatan penguatkuasaannya masih lemah. Kekurangan pengawasan berterusan, tiada mekanisme aduan yang berkesan, dan tahap kesedaran majikan serta

masyarakat yang rendah menjadi faktor utama yang melemahkan keberkesanan akta ini. Situasi ini menimbulkan persoalan mendalam mengenai jurang antara *legislation on paper* dan *legislation in practice*, yang sering menjadi fenomena dalam konteks hak OKU di peringkat global.

Di samping itu, Muhammad Ariffin Surdi Roslan et al. (2021) menyorot cabaran khusus dalam konteks perbicaraan jenayah Syariah yang melibatkan OKU. Kajian mereka mendapati bahawa OKU menghadapi halangan fizikal, sosial, dan budaya semasa proses perundangan, termasuk akses ke mahkamah, kemudahan untuk berkomunikasi dengan pegawai mahkamah, serta sikap stereotaip masyarakat. Hal ini secara langsung menjejaskan prinsip keadilan saksama (*fair trial*) dan menegaskan bahawa perlindungan undang-undang tidak hanya bergantung kepada peruntukan akta semata-mata, tetapi juga memerlukan reformasi struktur institusi, pembangunan kapasiti pegawai, serta pemerkasaan mekanisme sokongan khusus untuk memastikan penyertaan OKU dalam proses keadilan benar-benar inklusif.

Keseluruhannya, sorotan literatur ini menekankan bahawa walaupun Malaysia telah mengadaptasi kerangka perundangan antarabangsa melalui CRPD dan menggubal Akta OKU 2008, pelaksanaan di lapangan masih berhadapan dengan pelbagai cabaran struktur, birokrasi, dan sosial. Oleh itu, reformasi sistemik diperlukan, termasuk penguatkuasaan akta yang lebih tegas, penyelarasan antara agensi, pembangunan kapasiti pegawai, dan pemerkasaan mekanisme sokongan yang komprehensif, bagi memastikan hak OKU tidak hanya diiktiraf secara undang-undang tetapi juga dapat dinikmati secara praktikal.

PERBINCANGAN

Berdasarkan sorotan literatur yang dibincangkan, beberapa cadangan strategik dapat dikemukakan bagi memperkukuhkan sokongan terhadap OKU, khususnya OKU penglihatan, dalam konteks Malaysia:

i. Penguatkuasaan Kerangka Undang-Undang dan Penguatkuasaan

Terdapat keperluan untuk memperkukuhkan penguatkuasaan Akta OKU 2008 dan penyelarasan dengan prinsip CRPD. Ini termasuk membangunkan mekanisme pemantauan yang lebih sistematik, menyediakan saluran aduan yang mudah diakses, dan menetapkan garis panduan yang jelas bagi penyesuaian munasabah di tempat kerja, pendidikan dan institusi awam. Majikan dan agensi perlu diberi latihan berterusan bagi memastikan pemahaman yang betul tentang hak OKU dan tanggungjawab mereka.

ii. Peningkatan Aksesibiliti Pendidikan

Pendidikan, terutamanya pendidikan Islam, perlu dirangka secara inklusif melalui integrasi teknologi bantu, modul pembelajaran beradaptasi, dan tenaga pengajar yang terlatih dalam kaedah komunikasi khas seperti bahasa isyarat dan simbol pembelajaran. Pembangunan kurikulum harus merangkumi aspek akademik, sosial dan spiritual bagi memaksimumkan potensi pelajar OKU.

iii. Transformasi Prasarana dan Kemudahan Awam

Prasarana awam, institusi pendidikan, pengangkutan dan ruang ibadah perlu direka semula berasaskan prinsip *universal design*, disokong dengan pemantauan berkala. Penggunaan teknologi seperti GIS untuk perancangan prasarana serta aplikasi mudah alih untuk navigasi dan aksesibiliti dapat meningkatkan kualiti pengalaman OKU secara praktikal dan berterusan.

iv. **Sokongan Berterusan dalam Pekerjaan**

OKU memerlukan sokongan berterusan di tempat kerja, termasuk adaptasi teknologi, mentor, dan sistem pemantauan kuota. Intervensi ini penting bagi mengurangkan stereotaip, meningkatkan produktiviti, dan memastikan penglibatan OKU bukan sekadar simbolik tetapi berimpak nyata.

v. **Pendekatan Penyelidikan Holistik dan Rentas Bidang**

Jurang antara dasar dan pelaksanaan menuntut pendekatan penyelidikan yang lebih holistik, menggabungkan perspektif perundangan, sosial, pendidikan dan teknologi. Metodologi empirikal seperti kajian lapangan, analisis data sekunder, dan penilaian impak dasar perlu diterapkan bagi menghasilkan dasar inklusif yang responsif terhadap keperluan sebenar OKU.

KESIMPULAN

Daripada keseluruhan sorotan literatur, dapat disimpulkan bahawa isu berkaitan OKU di Malaysia bukan sahaja mempunyai akar struktural, bahkan mempunyai implikasi sosial, perundangan dan pendidikan yang mendalam. Khususnya bagi OKU penglihatan, kajian menunjukkan bahawa akses kepada pendidikan, pekerjaan, sistem perundangan, dan prasarana awam masih terhad dan tidak konsisten.

Ternyata wujud jurang besar antara kerangka undang-undang yang kelihatan progresif secara doktrinal dengan realiti pelaksanaannya di lapangan. Kekurangan sokongan institusi, stereotaip masyarakat, kelemahan penguatkuasaan undang-undang, serta ketidakcukupan teknologi bantu telah mengekang potensi sebenar golongan OKU untuk berpartisipasi secara saksama dalam masyarakat.

Sehubungan itu, untuk membina masyarakat inklusif yang benar-benar responsif terhadap keperluan OKU, pendekatan baharu yang holistik, rentas bidang, dan berpandukan metodologi empirikal adalah amat diperlukan. Dasar negara perlu disusun semula supaya inklusiviti bukan sahaja wujud secara doktrinal, tetapi diterjemahkan dalam pelaksanaan yang mampan, merangkumi aspek pendidikan, pekerjaan, prasarana, dan sistem perundangan, selaras dengan prinsip hak asasi manusia dan aspirasi Malaysia sebagai negara yang inklusif.

KONFLIK KEPENTINGAN

Penulis menjelaskan bahawa tiada sebarang konflik kepentingan.

PENGHARGAAN

Penulis ingin merakamkan setinggi penghargaan kepada Kulliyyah Syariah dan Undang-undang atas penglibatan secara langsung mahupun tidak langsung dalam penulisan artikel ini.

PENYATAAN SUMBANGAN PENULIS

Mohammad Ramzi Zakaria (Metodologi; Pemilihan data; Analisis formal), Ainun Mardhiah

Salehudin (Analisis formal; Penulisan draf asal), Yusliha Mohd Yunus (Analisis formal; Penulisan draf asal), Azriana Ridouan (Analisis formal; Penulisan draf asal), Mohd Saifuddin Abdul Karim (Penulisan draf asal)

KESEDIAAN DATA DAN BAHAN

Data yang menyokong penemuan kajian ini boleh diperolehi atas permintaan daripada penulis koresponden.

PENYATAAN ETIKA

Tidak berkenaan.

RUJUKAN

- Abdul Rauf Rasam, A., Abd Rahman, M. F., & Mohd Nor, N. S. (2020). *Utilising GIS technology to enhance health service delivery for persons with disabilities in Malaysia. Journal of Geographic Information System*, 12(4), 287-300.
- Akta Orang Kurang Upaya 2008 (Akta 685).
- Azman Ab Rahman, A., Mohd Fauzi, A., & Siti Zaharah, M. (2020). A systematic review of Islamic education curriculum for students with disabilities in Malaysia. *Journal of Islamic Education Research*, 5(2), 55-70.
- Azman Ab Rahman, A., Zawawi, M. A., & Rahmat, H. (2021). Online learning challenges among students with disabilities during the COVID-19 pandemic. *Malaysian Journal of Learning and Instruction*, 18(3), 143-160.
- Degener, T. (2016). *Disability in a human rights context*. *Laws*, 5(3), 1-24.
<https://doi.org/10.3390/laws5030035>
- Dzulkifli, I., Mohamad, A., & Shafie, F. (2018). Communication barriers in Islamic education for students with special needs. *International Journal of Education and Training*, 4(1), 11-20.
- Ezlin Esa, & Alice Sabrina, I. (2020). Accessibility and usability of facilities for students with disabilities in higher education institutions in Malaysia. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 10(12), 115-130.
- Hashim, N., & Rahim, S. A. (2021). Accessibility of legal information for persons with visual impairment in Malaysia. *Journal of Disability Studies*, 9(2), 45-58.
- Huzailina, H., Norazura, A., & Nurliana, K. (2020). Assessing accessibility of facilities for persons with disabilities at Kuala Lumpur Monorail Stations. *Malaysian Journal of Public Health Medicine*, 20(2), 97-104.
- Ikmal Hisham Md. Tah, & Khairil Azmin Mokhtar. (2018). Human rights principles in the formulation of policies for persons with disabilities in Malaysia. *Malaysian Journal of Law and Society*, 11(1), 45-63.
- Jabatan Kebajikan Masyarakat Malaysia. (2022). *Laporan statistik pendaftaran OKU Malaysia*. Putrajaya: Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat.
- Muhammad Ariffin Surdi Roslan, Noor Aina Mohd, & Siti Hajar Ismail. (2021). Accessibility challenges for persons with disabilities in Syariah criminal proceedings in Malaysia. *Journal of Islamic Law and Society*, 8(2), 56-74.

- Noornajihan Jaafar, N., Syairah, M., & Kamaruddin, S. (2024). Braille al-Quran application for visually impaired learners: An innovative approach in Islamic education. *Journal of Quranic Literacy and Technology*, 2(1), 22–35.
- Norita Azmi, & Salawati, S. (2020). Implementation challenges of the CRPD in Malaysia: Ensuring the rights of persons with disabilities. *Asian Journal of Human Rights*, 5(2), 77-94.
- Rahim, A., & Abdullah, F. (2020). Digital accessibility barriers among visually impaired users: A Malaysian perspective. *Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities*, 5(11), 120-130.
- Razak, M. R. (2020). *Asas-asas undang-undang: Suatu pengenalan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Safura Ahmad Sabri, S. A., Noor Hisham, M., & Roslan, S. (2018). Inclusive support systems for students with disabilities in Malaysian higher education institutions. *Asian Journal of University Education*, 14(3), 45-60.
- Shahrulanur Mohamer, S., Mohd Zaid, N., & Abdul Halim, R. (2020). Accessibility of mosque facilities for persons with disabilities: A study in Negeri Sembilan. *Journal of Islamic Architecture*, 6(3), 123-132.
- Siti Muhibah, C. M., & Zetty Nurzuliana, Z. (2020). Inclusive mosque design: Examining accessibility elements for persons with disabilities in Malaysian mosques. *Journal of Islamic Built Environment*, 9(1), 45-57.
- United Nations. (2006). *Convention on the Rights of Persons with Disabilities*. UN General Assembly. <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>
- W3C. (2018). *Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.1*. World Wide Web Consortium. <https://www.w3.org/TR/WCAG21/>
- Zainora Mohammed, Mohd Hanafi Mohd Yasin, Zaninah Stapa, & Wan Mohd Azam Mohd Amin. (2021). Employment experience among visually impaired persons in Malaysia: Challenges and opportunities. *Journal of Special Needs Education*, 31(2), 45-60.
- Zulazhar Tahir, Hamidah Yusof, & Faridah Omar. (2020). Enforcement gaps in the Persons with Disabilities Act 2008: A Malaysian perspective. *Malaysian Journal of Legal Studies*, 12(3), 101-118.